Dhruvastuti from Vishnupurana

ధ్రువస్తుతిః విష్ణుపురాణాన్తర్గతా

Document Information

Text title : Dhruvastuti from Vishnu Purana 112

File name : dhruvastutiH.itx

Category : vishhnu

Location : doc_vishhnu

Transliterated by : Vishwas Bhide

Proofread by : Vishwas Bhide

Description/comments : Vishnu Purana Khanda 1 Adhyaya 12 Shlokas 51-74. There is another dhruvastuti from Shrimad Bhagavatam as Garudadhvajastotram

Latest update : January 23, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 24, 2021

sanskritdocuments.org

ధ్రువస్తుతిః విష్ణుపురాణాన్తర్గతా

పరాశర ఉవాచ -
భగవానపి సర్వాత్మా తన్మయత్వేన తోషితః ।
గత్వా ధ్రువమువాచేదం చతుర్భుజవపుర్హరిః ॥ ౪౧॥

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ
ఔత్తానపాదే భద్రం తే తపసా పరితోషితః ।
వరదోఽహమనుప్రాప్తో వరం వరయ సువ్రత ॥ ౪౨॥

బాహ్యార్థనిరపేక్షం తే మయి చిత్తం యదాహితమ్ ।
తుష్టోఽహం భవతస్తేన తద్వృణీష్వ వరం పరమ్ ॥ ౪౩॥

పరాశర ఉవాచ -
శ్రుత్వేత్థం గదితం తస్య దేవదేవస్య బాలకః ।
ఉన్మీలితాక్షో దదృశే ధ్యానదృష్టం హరిం పురః ॥ ౪౪॥

శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గవరాసిధరమచ్యుతమ్ ।
కిరీటినం సమాలోక్య జగామ శిరసా మహీమ్ ॥ ౪౫॥

రోమాఞ్చితాఙ్గః సహసా సాధ్వసం పరమం గతః ।
స్తవాయ దేవదేవస్య స చక్రే మానసం ధ్రువః ॥ ౪౬॥

కిం వదామి స్తుతావస్య కేనోక్తేనాస్య సంస్తుతిః ।
ఇత్యాకులమతిర్దేవం తమేవ శరణం యయౌ ॥ ౪౭॥

ధ్రువ ఉవాచ -
భగవన్యది మే తోషం తపసా పరమం గతః ।
స్తోతుం తదహమిచ్ఛామి వరమేనం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౪౮॥

(బ్రహ్మాద్యైర్వేదవేదజ్ఞైర్జ్ఞాయతే యస్య నో గతిః ।
తం త్వాం కథమహం దేవ స్తోతుం శక్నోమి బాలకః ॥

త్వద్భక్తిప్రవణం హ్యేతత్పరమేశ్వర మే మనః ।

స్తోతుం ప్రవృత్తం త్వత్పాదౌ తత్ర ప్రజ్ఞాం ప్రయచ్ఛ మే ॥)

పరాశర ఉవాచ -
శఙ్ఖప్రాన్తేన గోవిన్దస్తం పస్పర్శ కృతాఞ్జలిమ్ ।
ఉత్తానపాదతనయం ద్విజవర్య జగత్పతిః ॥ ౪౯॥

అథ ప్రసన్నవదనః తత్క్షణాన్నృపనన్దనః ।
తుష్టావ ప్రణతో భూత్వా భూతధాతారమచ్యుతమ్ ॥ ౫౦॥

The main dhruvastuti starts here

ధ్రువ ఉవాచ -
భూమిరాపోఽనలో వాయుః ఖం మనో బుద్ధిరేవ చ ।
భూతాదిరాదిప్రకృతిర్యస్య రూపం నతోఽస్మి తమ్ ॥ ౫౧॥

శుద్ధః సూక్ష్మోఽఖిలవ్యాపీ ప్రధానాత్పరతః పుమాన్ ।
యస్య రూపం నమస్తస్మై పురుషాయ గుణాశినే ॥ ౫౨॥

భూరాదీనాం సమస్తానాం గన్ధాదీనాం చ శాశ్వతః ।
బుద్ధ్యాదీనాం ప్రధానస్య పురుషస్య చ యః పరః ॥ ౫౩॥

తం బ్రహ్మభూతమాత్మానమశేషజగతః పతిమ్ ।
ప్రపద్యే శరణం శుద్ధం త్వద్రూపం పరమేశ్వర ॥ ౫౪॥

బృహత్త్వాద్బృంహణత్వాచ్చ యద్రూపం బ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ ।
తస్మై నమస్తే సర్వాత్మన్యోగిచిన్త్యావికారిణే ॥ ౫౫॥

సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ ।
సర్వవ్యాపీ భువః స్పర్శాదత్యతిష్ఠద్దశాఙ్గులమ్ ॥ ౫౬॥

యద్భూతం యచ్చ వై భవ్యం పురుషోత్తమ తద్భవాన్ ।
త్వత్తో విరాట్ స్వరాట్ సమ్రాట్ త్వత్తశ్చాప్యధిపూరుషః ॥ ౫౭॥

అత్యరిచ్యత సోఽధశ్చ తిర్యగూర్ధ్వం చ వై భువః ।
త్వత్తో విశ్వమిదం జాతం త్వత్తో భూతభవిష్యతీ ॥ ౫౮॥

త్వద్రూపధారిణశ్చాన్తః సర్వభూతమిదం జగత్ ।
త్వత్తో యజ్ఞః సర్వహుతః పృషదాజ్యం పశుర్ద్విధా ॥ ౫౯॥

త్వత్త ఋచోఽథ సామాని త్వత్తశ్ఛన్దాంసి జజ్ఞిరే ।
త్వత్తో యజూంష్యజాయన్త త్వత్తోఽశ్వాశ్చైకతో దతః ॥ ౬౦॥

గావస్త్వత్తః సముద్భూతాస్త్వత్తోఽజా అవయో మృగాః ।
త్వన్ముఖాద్బ్రాహ్మణాస్త్వత్తో బాహోః క్షత్రమజాయత ॥ ౬౧॥

వైశ్యాస్తవోరుజాః శూద్రాస్తవ పద్భ్యాం సముద్గతాః ।
అక్ష్ణోః సూర్యోఽనిలః ప్రాణాచ్చన్ద్రమా మనసస్తవ ॥ ౬౨॥

ప్రాణోఽన్తఃసుషిరాజ్జాతో ముఖాదగ్నిరజాయత ।
నాభితో గగనం ద్యౌశ్చ శిరసః సమవర్తత ॥ ౬౩॥

దిశః శ్రోత్రాత్క్షితిః పద్భ్యాం త్వత్తః సర్వమభూదిదమ్ ॥ ౬౪॥

న్యగ్రోధః సుమహానల్పే యథా బీజే వ్యవస్థితః ।
సంయమే విశ్వమఖిలం బీజభూతే తథా త్వయి ॥ ౬౫॥

బీజాదఙ్కురసమ్భూతో న్యగ్రోధః స సముచ్ఛ్రితః ।
విస్తారం చ యథా యాతి త్వత్తః సృష్టౌ తథా జగత్ ॥ ౬౬॥

యథా హి కదలీ నాన్యా త్వక్పత్రాదపి దృశ్యతే ।
ఏవం విశ్వస్య నాన్యస్త్వం త్వత్స్థాయీశ్వర దృశ్యతే ॥ ౬౭॥

హ్లాదినీ సన్ధినీ సంవిత్త్వయ్యేకా సర్వసంస్థితౌ ।
హ్లాదతాపకరీ మిశ్రా త్వయి నో గుణవర్జితే ॥ ౬౮॥

పృథగ్భూతైకభూతాయ భూతభూతాయ తే నమః ।
ప్రభూతభూతభూతాయ తుభ్యం భూతాత్మనే నమః ॥ ౬౯॥

వ్యక్తం ప్రధానపురుషౌ విరాట్ సమ్రాట్ స్వరాట్ తథా ।
విభావ్యతేఽన్తఃకరణే పురుషేష్వక్షయో భవాన్ ॥ ౭౦॥

సర్వస్మిన్ సర్వభూతస్త్వం సర్వః సర్వస్వరూపధృక్ ।
సర్వం త్వత్తస్తతశ్చ త్వం నమః సర్వాత్మనేఽస్తు తే ॥ ౭౧॥

సర్వాత్మకోఽసి సర్వేశ సర్వభూతస్థితో యతః ।
కథయామి తతః కిం తే సర్వం వేత్సి హృది స్థితమ్ ॥ ౭౨॥

సర్వాత్మన్సర్వభూతేశ సర్వసత్త్వసముద్భవ ।
సర్వభూతో భవాన్వేత్తి సర్వసత్త్వమనోరథమ్ ॥ ౭౩॥

యో మే మనోరథో నాథ సఫలః స త్వయా కృతః ।

తపశ్చ తప్తం సఫలం యద్దృష్టోఽసి జగత్పతే ॥ ౨౪॥

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ -
తపసస్తత్ఫలం ప్రాప్తం యద్దృష్టోఽహం త్వయా ధ్రువ ।
మద్దర్శనం హి విఫలం రాజపుత్ర న జాయతే ॥ ౨౫॥

వరం వరయ తస్మాత్త్వం యథాభిమతమాత్మనః ।
సర్వం సమ్పద్యతే పుంసాం మయి దృష్టిపథం గతే ॥ ౨౬॥

ధ్రువ ఉవాచ -
భగవన్సర్వభూతేశ సర్వస్యాస్తే భవాన్ హృది ।
కిమజ్ఞాతం తవ స్వామిన్మనసా యన్మయేప్సితమ్ ॥ ౨౭॥

తథాపి తుభ్యం దేవేశ కథయిష్యామి యన్మయా ।
ప్రార్థ్యతే దుర్వినీతేన హృదయేనాతిదుర్లభమ్ ॥ ౨౮॥

కిం వా సర్వజగత్స్రష్టః ప్రసన్నే త్వయి దుర్లభమ్ ।
త్వత్ప్రసాదఫలం భుఙ్క్తే త్రైలోక్యం మఘవానపి ॥ ౨౯॥

నైతద్రాజాసనం యోగ్యమజాతస్య మమోదరాత్ ।
ఇతి గర్వాదవోచన్మాం సపత్నీ మాతురుచ్చకైః ॥ ౩౦॥

ఆధారభూతం జగతః సర్వేషాముత్తమోత్తమమ్ ।
ప్రార్థయామి ప్రభో స్థానం త్వత్ప్రసాదాదతోఽవ్యయమ్ ॥ ౩౧॥

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ -
యత్త్వయా ప్రార్థితం స్థానమేతత్ప్రాప్స్యతి వై భవాన్ ।
త్వయాహం తోషితః పూర్వమన్యజన్మని బాలక ॥ ౩౨॥

త్వమాసీర్బ్రాహ్మణః పూర్వం మయ్యేకాగ్రమతిః సదా ।
మాతాపిత్రోశ్చ శుశ్రూషుర్నిజధర్మానుపాలకః ॥ ౩౩॥

కాలేన గచ్ఛతా మిత్రం రాజపుత్రస్తవాభవత్ ।
యౌవనేఽఖిలభోగాఢ్యో దర్శనీయోజ్జ్వలాకృతిః ॥ ౩౪॥

తత్సఙ్గాత్తస్య తామృద్ధిమవలోక్యాతిదుర్లభామ్ ।
భవేయం రాజపుత్రోఽహమితి వాఞ్ఛా త్వయా కృతా ॥ ౩౫॥

తతో యథాభిలషితా ప్రాప్తా తే రాజపుత్రతా ।
ఉత్తానపాదస్య గృహే జాతోఽసి ధ్రువ దుర్లభే ॥ ౩౬॥

అన్యేషాం తద్వరం స్థానం కులే స్వాయమ్భువస్య యత్ ॥ ౮౭॥

తస్యైతదపరం బాల యేనాహం పరితోషితః ।
మామారాధ్య నరో ముక్తిమవాప్నోత్యవిలమ్బితమ్ ॥ ౮౮॥

మయ్యర్పితమనా బాల కిము స్వర్గాదికం పదమ్ ॥ ౮౯॥

త్రైలోక్యాదధికే స్థానే సర్వతారాగ్రహాశ్రయః ।
భవిష్యతి న సన్దేహో మత్ప్రసాదాద్భవాన్ధ్రువ ॥ ౯౦॥

సూర్యాత్సోమాత్తథా భౌమాత్సోమపుత్రాద్బృహస్పతేః ।
సితార్కతనయాదీనాం సర్వర్క్షాణాం తథా ధ్రువ ॥ ౯౧॥

సప్తర్షీణామశేషాణాం యే చ వైమానికాః సురాః ।
సర్వేషాముపరి స్థానం తవ దత్తం మయా ధ్రువ ॥ ౯౨॥

కేచిచ్చతుర్యుగం యావత్కేచిన్మన్వన్తరం సురాః ।
తిష్ఠన్తి భవతో దత్తా మయా వై కల్పసంస్థితిః ॥ ౯౩॥

సునీతిరపి తే మాతా త్వదాసన్నాతినిర్మలా ।
విమానే తారకా భూత్వా తావత్కాలం నివత్స్యతి ॥ ౯౪॥

యే చ త్వాం మానవాః ప్రాతః సాయం చ సుసమాహితాః ।
కీర్తయిష్యన్తి తేషాం చ మహత్ పుణ్యం భవిష్యతి ॥ ౯౫॥

పరాశర ఉవాచ -
ఏవం పూర్వం జగన్నాథాద్దేవదేవాజ్జనార్దనాత్ ।
వరం ప్రాప్య ధ్రువం స్థానమధ్యాస్తే స మహామతే ॥ ౯౬॥

స్వయం శుశ్రూషణాద్ధర్మ్యాన్మాతాపిత్రోశ్చ వై తథా ।
ద్వాదశాక్షరమాహాత్మ్యాత్తపసశ్చ ప్రభావతః ॥ ౯౭॥

తస్యాభిమానమృద్ధిం చ మహిమానం నిరీక్ష్య చ ।
దేవాసురాణామాచార్యః శ్లోకమత్రోశనా జగౌ ॥ ౯౮॥

అహోఽస్య తపసో వీర్యమహోఽస్య తపసః ఫలమ్ ।
యదేనం పురతః కృత్వా ధ్రువం సప్తర్షయః స్థితాః ॥ ౯౯॥

ధ్రువస్య జననీ చేయం సునీతిర్నామ సూనృతా ।
అస్యాశ్చ మహిమానం కః శక్తో వర్ణయితుం భువి ॥ ౧౦౦॥

త్రైలోక్యాశ్రయతాం ప్రాప్తం పరం స్థానం స్థిరాయతి ।
స్థానం ప్రాప్తా పరం కృత్వా యా కుక్షివివరే ధ్రువమ్ ॥ ౧౦౧॥

యశ్చైతత్కీర్తయేన్నిత్యం ధ్రువస్యారోహణం దివి ।
సర్వపాపవినిర్ముక్తః స్వర్గలోకే మహీయతే ॥ ౧౦౨॥

స్థానభ్రంశం న చాప్నోతి దివి వా యది వా భువి ।
సర్వకల్యాణసంయుక్తో దీర్ఘకాలం చ జీవతి ॥ ౧౦౩॥

ఇతి శ్రీవిష్ణుపురాణే ప్రథమేంఽశే ద్వాదశోఽధ్యాయాన్తర్గతా
ధ్రువస్తుతిః సమాప్తా ।

Dhruvastuti from verses 51-74. The rest gives background and subsequent story.

From Vishnupuranam by Manmatha Nath Dutt (Ed.) 1896.

Parasara said : -
Great God, who is all things, being pleased with Dhruva's whole-minded devotedness to him, assuming his shape with four arms, approached him and said, - "May good betide thee, O son of Uttanapada! I am pleased with thy devout exercises. I have come here to confer boons on thee - do thou beg one, O thou of firm vows. Withdrawing thy mind from external objects while thou hast dedicated it to me alone - I am greatly pleased with thee; do thou therefore beg of me an excellent boon.' Parasara said -"Hearing the words of that great God, the boy opened his eyes and beheld before him that Hari whom he had seen in his meditation. And beholding him with the conch, the discus, the mace, the bow and the scimitar in hand and crowned with a diadem, he bowed his head down to the earth. With his hair standing erect and being greatly stricken with fear, Dhruva addressed himself for worshipping that great God. Reflecting how he could offer thanks unto him, and what he could

say in his praise, he was greatly perplexed with anxiety and then at last had recourse to that deity. Dhruva said, - “O great God if thou art greatly pleased with my devout exercise, do thou confer upon me this boon, that I may praise thee whenever I wish. O god, I am a boy, how shall I be able to sing thy glory, whom even the great sages like Brahma, conversant with Vedas, have not been able to know sufficiently. My heart is filled with devotion to thee, O lord, do thou grant me the understanding of placing my praises at thy feet.” Parasara said, - “O foremost of twicd-born ones, the lord of the earth Govinda touched with the tip of his conch, the son of Uttanapada standing with jollied palms. And greatly pleased, that prince, bending low his head, praised that undecaying protector of living beings.”

(The main hymn)
Dhruva said, -“I bow unto Him whose
forms are earth, water, fire, air, ether, mind,
intellect, the first element, primaeval nature,
and the pure, subtle-all, pervading soul that excels nature.
Salutation unto that Purusha who is devoid of qualities,
pure, subtle, extending all over the earth, and who is separate
from Prakriti; who is supreme over all elements, all objects
of sense, intellect and who is separate even from Purusha.
I seek refuge unto him, who is one with Brahma, who is the
soul of the whole universe, pure, and who is the foremost of
all gods. Salutation unto that form of thine, O thou the
soul of all things, which is designated as Brahma by virtue of
his pervading and maintaining the whole Universe, which
is unchangeable and meditated upon by the sages. Thou
art the great god pervading the whole universe with a
thousand heads, a thousand eyes, a thousand feet and who

passes ten inches beyond its contact (with the universe - meaning who is not restricted by its boundaries). Thou art that excellent Purusha- whatever has been and whatever is to be. Thou art the progenitor of Virat, Swarat, Samrat, and Adipurusha. The lower and upper and middle parts of the earth are not without thee - the whole universe is from thee- whatever has been and whatever shall be. The whole universe is thy form and exists in thee. From thee is sacrifice derived, and all oblations and curds and ghee and animals of either class (domestic or wild). From thee the Rig Veda, the Sama Veda, the metres of the Vedas and the Yajur Veda have sprung. Horses and cows having teeth in one jaw only have been created by thee and as well as goats, sheep and deer. Brahmanas originated from thy mouth; warriors from thy arms; Vaisyas from thy thighs and Sudras from thy feet. From thine eyes came the Sun, from thy mind the moon, from thy central veins the Vital breath, from thy mouth the lire, from thy navel the sky, from thy head the heavens, from thy ears the regions and from thy feet the earth. And from thee the whole world was derived. As the wide-spreading Nyagrodha (Indian fig-tree) exists (before it grows up into a tree) in a small seed, so at the time of dissolution, the whole world exists in thee as its germ. As the Nyagrodha, originating from its seed, spread gradually into a huge tree, so the creation originating from thee expands itself into the universe. O lord, as nothing is visible of a plantain tree, except its bark and leaves, so nothing is seen in thee except the whole universe. The faculties of intellect that are the source of pleasure and pain exist in thee as one with all existence. But the sources of pleasure and pain, singly or blended, do not exist in thee freed as thou art from all qualities. Saluation to thee, who

art the subtile rudiment, who art single when a cause, but manifold in actions. Salutation to thee, who art the proximate cause of life and action and identical with the great elements. Thou art manifest in spiritual knowledge, thou art the great Purusha, Brahmana, BrahmA and Manu. Thou art beheld by mental contemplation and imperishable. Thou abidest in all, art element of all; thou assumest all forms; all elements are from thee and thou art the soul of all-glory unto thee as thou art the soul of all, lord of all thing - the origin of all things. What shall I speak unto thee, as thou knowest every thing, being seated in all hearts ? O thou the soul of all thing, the sovereign lord of all creations-the source of all elements, thou knowest all creatures and their desires. O lord, do thou satisfy my desire. O lord of earth, my devout exercises have been crowned with success to-day since I have beheld thee. The Lord said "Thy devotion hath been crowned with success since thou hast beheld me, O Dhruva. The sight of me, never goes without any result, O prince. Do thou ask of me a boon, whatever thou wishest for; whenever I appear before men all their desires are satisfied." Dhruva said - "O lord! O sovereign of all creatures, thou dost exist in the hearts of all. How can that be unknown to thee, O lord what I am cherishing in my mind? Yet O lord of celestials, I shall mention unto thee, the object hard to attain, which my presumptuous mind panteth after. But what can there be which cannot be got at, if thou art pleased, O creator of the universe; for it is by thy favour, that Indra enjoyed the sovereignty of three worlds. "This regal throne is not for thee, since thou art not born of me.' These haughty words my step-mother addressed loudly untome. By thy favour I beg of thee, O lord, an exalted station, which

surpasses all others, which is the support of the universe and shall last for ever.” The Lord said - “Forsooth shalt thou attain to the station thou art soliciting for; for, O boy even in thy former birth, thou didst satisfy me (with thy austere devotion). Thou wast, in thy previous existence, a Brahmin, devoted with all thy heart unto me, ever dutiful to thy parents and always satisfying thy duties. In course of time, a prince became thy friend, who in his youth indulged in all sensual pleasures, who was of a beautiful appearance and bright form. While in his company and beholding his riches, hard to acquire, thou didst desire that you might be born as the son of a king. It is by virtue of that desire, thou art born as a prince in the mansion of Uttanpada, O Dhruva, which cannot be easily obtained. The birth, in the race of Swambhuva, is considered by others, as a great boon, and for this I was propitiated by thee, O boy ; but now thou art not valuing it so much. The man, who worships me, obtains in no time, liberation from life : what is the abode of celestials to one, whose mind is centered in me, O boy ! Thou shalt, by my favour, O Dhruva, attain to a station which is above the three worlds and become the stay of stars and planets : there is not the least doubt about it. I do confer upon thee, O Dhruva, a station, which is above those of tbe Sun, the Moon, stars, Mercury, Venus, Saturn and all other constellations; above the regions of the seven Rishis and the divinities who traverse the atmosphere. Some of the celestials live for four ages; some for the reign of a Manu ; but thou shalt live the duration of a Kalpa. Thy mother, Suniti too, metamorphosed into a clear star, shall exist by thee in the welkin for the same period. People singing thy glory, with concentrated minds, morning and evening, shall attain to an accession of piety.” Parasara

said - “O thou of a great mind, obtaining this boon, from Janardana, the sovereign of the celestials and the lord of earth, Dhurva attained to this excellent station. Beholding the increase of his honor and glory, the preceptor of the celestials and Asuras, Usanas, repeated these verses. “Oh how great is the strength ot his austere devotion, and how mightly is the success thereof, since the seven Rishis, are preceded by him. This too is Dhruva’s mother Suniti, who is otherwise named SunritA. Who on this earth, can recount her glory? Giving birth to Dhruva, she hath got at a station which is the refuge of the three worlds, and which is a station eminent above all. He, who shall celebrate the translation of Dhruva into the abode of the celestials, shall be released from his sins, and be adored in heaven. He shall not lose his station, either in this world, or in heaven (after death) and shall live long, possessed of every blessing.”

Dhruvastuti from Vishnupurana

pdf was typeset on January 24, 2021

Please send corrections to *sanskrit@cheerful.com*